Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
Den Haag

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Rijnstraat 8
2515XP Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.minbuza.nl

Onze referentie
BZ2633557

Bijlage(n)
-

Datum 17 november 2026
Betreft Inzet jaarlijkse Vergadering van verdragspartijen bij het Statuut van Rome

Geachte voorzitter,

Van 30 november tot 7 december a.s. zal in Den Haag de jaarlijkse Vergadering van verdragspartijen bij het Statuut van Rome (*Assembly of States Parties*, ASP) inzake het Internationaal Strafhof (ISH) plaatsvinden. Met deze brief informeert het kabinet u over de Nederlandse inzet tijdens deze Vergadering, die in belangrijke mate in het teken zal staan van de sancties van de Verenigde Staten, de verkiezing van zes nieuwe rechters en de begroting voor 2027. Na afloop van de Vergadering zult u per brief worden geïnformeerd over de belangrijkste uitkomsten.

Inleiding
De bevordering van de ontwikkeling van de internationale rechtsorde, waarin staten hun afspraken nakomen en mensenrechten worden nageleefd, is voor Nederland van groot belang en een grondwettelijke opdracht (artikel 90 Grondwet). Ernstige en grootschalige mensenrechtenschendingen en internationale misdrijven mogen niet onbestraft blijven. Het ISH is een cruciale organisatie in deze strijd tegen straffeloosheid. Het Hof is in vele opzichten een belichaming van het idee dat de meest ernstige internationale misdrijven niet onbestraft mogen blijven en dat het opsporen en vervolgen van deze misdrijven een gedeelde verantwoordelijkheid is van de internationale gemeenschap. Nederland staat derhalve zowel als gastland als Verdragspartij pal voor het ISH en draagt dit consequent uit in bilateraal, internationaal en Europees verband. Ook tijdens de aankomende ASP zal Nederland zich wederom krachtig uitspreken ter verdediging van het ISH.

Sancties
Het kabinet maakt zich ernstige zorgen over de ontwikkelingen waarmee het Strafhof wordt geconfronteerd. Zoals bekend is sinds 6 februari 2025 in de VS een decreet (*Executive Order* 14203) van kracht, op basis waarvan sancties kunnen worden opgelegd tegen natuurlijke personen en rechtspersonen die betrokken zijn bij onderzoeken van het Strafhof die zich richten op onderdanen van de VS of diens bondgenoten die geen partij zijn bij het Statuut van Rome.

Sinds de ondertekening van dit decreet dringt Nederland aan op het terugdraaien van de sancties en het afzien van verdere sancties. Hierin werkt Nederland nauw samen met andere verdragspartijen. De zorgen over de sancties zijn herhaaldelijk en tot aan het allerhoogste niveau overgebracht. Daarnaast heeft Nederland consistent in alle relevante internationale gremia de oproep gedaan om het ISH niet te ondermijnen. Ook in de Europese Raad, Raad Buitenlandse Zaken, Raad Justitie en Binnenlandse Zaken en tijdens de Algemene Vergadering van de VN in New York heeft Nederland aandacht gevraagd voor het waarborgen van het onafhankelijk functioneren van het Hof.

Na eerdere sancties opgelegd te hebben aan gezagsdragers en functionarissen van het Hof, evenals aan enkele organisaties en een VN speciaal rapporteur, maakte de Verenigde Staten op 9 oktober jl. bekend het ISH als instituut te sanctioneren. Deze aangekondigde sancties zijn een ongewenste en nieuwe escalatie die het kabinet zeer betreurt. Dit is duidelijk gecommuniceerd aan de Amerikaanse autoriteiten. Bij de aankondiging op 9 oktober werd, evenwel, ook een algemene uitzondering afgegeven, een zogeheten *general license*, waarmee tot 7 april 2027 alle transacties zijn toegestaan die gebruikelijk en noodzakelijk zijn voor het voortzetten of afwikkelen (‘*maintain or wind down*’) van activiteiten, contracten of andere overeenkomsten waarbij het ISH is betrokken. Bedrijven kunnen die dienstverlening aan het ISH nu dus nog voortzetten. Ook werden algemene uitzonderingen afgegeven voor bepaalde ICT-diensten, bepaalde zaken gerelateerd aan detentie en pensioenbetalingen. Deze uitzonderingen hebben geen einddatum voor transacties die aan deze drie onderwerpen gerelateerd zijn en waarvoor dienstverlening mogelijk blijft.

Mogelijkheid tot dialoog
In de vorige ASP van december 2025 is met consensus besloten om verdragspartijen aan te moedigen tot een verdere dialoog met niet-verdragspartijen.[1] Ondanks het streven naar universaliteit van het Statuut van Rome, is bijna een derde deel van de internationale gemeenschap geen verdragspartij. De voornoemde ingangstermijn van de VS-sancties van 7 april 2027 geeft daarmee ook ruimte voor een dialoog met de VS. Deze ruimte wil het kabinet, samen met andere Verdragspartijen bij het Statuut van Rome, serieus verkennen binnen de kaders van het internationale recht en met respect voor de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van het Hof. In de context van de ASP vinden hier nadere gesprekken over plaats. Ook aan VS-zijde wordt ruimte geboden voor deze dialoog. Volgens het Amerikaanse Ministerie van Buitenlandse Zaken is het doel van de bovengenoemde periode tot 7 april om zinvolle vooruitgang te boeken met diplomatieke en juridische oplossingen die tegemoetkomen aan de Amerikaanse zorgen. Verder uitstel van inwerkingtreding van de sancties is in dat geval een mogelijkheid.

De wijze waarop de dialoog tussen de VS en Verdragspartijen bij het Statuut van Rome vorm gaat krijgen, evenals de onderwerpen die besproken zullen worden, zijn onderdeel van gesprekken tijdens en in aanloop naar de ASP.

[1] Zie §4 van de verklaring van de ASP van 3 december 2025 (ICC-ASP/24/Decl.1) en §177 van de omnibusresolutie, de jaarlijkse verzamelresolutie getiteld *Strengthening the International Criminal Court and the Assembly of States Parties* (ICC-ASP/24/Res.6).

De Nederlandse inzet in deze dialoog zal zich enerzijds richten op de bescherming van het Hof en het respecteren van zijn fundamentele beginselen en anderzijds op het verkennen van de mogelijkheden om de zorgen van niet-verdragspartijen te adresseren. Lopende onderzoeken en het onafhankelijk functioneren van de organen van het Hof staan niet ter discussie.

Mitigatie
Ondersteund door de Verdragspartijen worden de gevolgen van de sancties door het Hof zo goed als mogelijk gemitigeerd. Ook ten aanzien mitigatie is het zaak dat de meer dan 120 verdragspartijen er samen voor zorgen dat het Hof zo onbelemmerd mogelijk kan blijven functioneren. Als gastland heeft Nederland daarbij een bijzondere verantwoordelijkheid op basis van het Zetelverdrag. Nederland staat dan ook in nauw contact met het Hof en is op verschillende terreinen betrokken bij de sanctiemitigatie. Dit werk gebeurt veelal achter de schermen en is gebaat bij een zekere mate van vertrouwelijkheid. In lijn met motie Dassen c.s.[2] wordt deze inzet de komende tijd verder geïntensiveerd, waarbij een belangrijke rol voor de EU is weggelegd.

De Europese Commissie en de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) zijn in lijn met de Nederlandse inzet al een centralere rol gaan spelen ten aanzien van de sancties. Zo vinden er zowel op technisch, hoog-ambtelijk en politiek niveau veelvuldig gesprekken plaats met lidstaten over mitigatiemogelijkheden. Dit heeft er onder andere toe geleid dat er nu op EU-niveau wordt gewerkt aan de diversificatie en weerbaarheid van financiële dienstverlening aan het Hof en het voorkomen van overcompliance.

Zoals ook vermeld in de verslaglegging van de Raad Buitenlandse Zaken van 12 oktober,[3] de Raad Algemene Zaken van 13 oktober[4] en de Europese Raad van 16-17 oktober[5] heeft Nederland in reactie op de aangekondigde institutionele sancties de Europese Commissie opgeroepen om haar coördinerende rol ten volle te spelen bij het beschermen van het Hof en het mitigeren van de sancties, specifiek richting Europese bedrijven opdat zij hun dienstverlening richting het Hof continueren. Ook riep Nederland andere lidstaten op hieraan bij te dragen, onder andere in contacten met (mogelijke) dienstverleners. Tenslotte deed Nederland een expliciete oproep aan de Commissie om te herbevestigen dat de EU-antiboycotverordening (ook wel het *Blocking Statute* genoemd)[6] klaar staat voor wanneer dat noodzakelijk is om het functioneren van het Hof te beschermen. Dit kreeg veel steun van andere lidstaten.

Zoals bekend is de activatie van het *Blocking Statute* één van de Europese instrumenten die kan worden ingezet als reactie op sancties van derde landen. Het instrument kent echter voor- en nadelen, onder andere omdat het dienstverleners van het Hof voor dilemma’s zal kunnen plaatsen, waardoor er uitdagingen voor het Hof kunnen blijven bestaan en zich ook bredere (economische) neveneffecten zouden kunnen voordoen. Deze en andere factoren neemt het kabinet mee in de integrale besluitvorming gericht op de bescherming van het Hof. Daarom is het

[2] Kamerstuk 21 501-20, nr. 2433.
[3] Kamerstuk 21 501-02, nr. 3497.
[4] Kamerstuk 21 501-02, nr. 3498.
[5] Kamerstuk 21 501-20, nr. 2469.
[6] Council Regulation (EC) No 2271/96.

van belang dat de Europese Commissie ook een coördinerende rol vervult in het verkennen en uitwerken van andere mitigerende maatregelen.

In de conclusies van de Europese Raad werd daarom door de Europese regeringsleiders onder meer het verzoek aan de Commissie vastgelegd om alle passende maatregelen te nemen die bijdragen aan de bescherming van het Hof. Ook werd het belang van de continuatie van dienstverlening aan het Hof onderstreept. De Commissie heeft vervolgens op 23 oktober jl. een kennisgeving gepubliceerd die benadrukt dat EU-bedrijven hun dienstverlening aan het Hof onder de geldende algemene uitzondering zoals voorheen zouden moeten continueren, om het Hof in staat te stellen haar mandaat ten volle uit te oefenen.[7] Nederland blijft zowel op ambtelijk als politiek niveau nauw contact houden met de Europese Commissie over sanctiemitigatie, zoals 28 oktober jl. nog in een bilateraal overleg met EU-Commissaris Albuquerque (FISMA). Hierin werd de urgentie van effectieve Europese mitigatiemaatregelen nogmaals benadrukt. In dit licht en in lijn met motie Van der Werf c.s.[8] verkennen de ministeries van Financiën en Buitenlandse Zaken, in overleg met De Nederlandsche Bank en de Europese Commissie, momenteel verschillende mogelijkheden tot voortzetting van de toegang tot het (internationale) betalingsverkeer voor het ISH. Inhoudelijk is het vinden van een passende optie uitdagend en is bij elke mogelijke optie rekening te houden met potentiële risico’s. Deze aspecten worden nadrukkelijk meegenomen in deze verkenning. Uw Kamer wordt zo snel mogelijk nader geïnformeerd.

Op nationaal niveau heeft het kabinet eveneens in coördinatie met het Hof de contacten met dienstverleners geïntensiveerd. Dit heeft als doel eventuele zorgen over de sancties te bespreken en *overcompliance* te voorkomen, zodat het Hof zo onbelemmerd mogelijk kan blijven functioneren. Deze inzet wordt ook de komende maanden voortgezet.

Terugtrekkingen
In 2026 hebben zes landen aangekondigd zich terug te willen trekken uit het Statuut van Rome: Niger, Burkina Faso, Mali, Venezuela, Tsjaad en Naoero. De landen zetten daarmee de procedure in gang om hun lidmaatschap van het Hof te beëindigen. Een terugtrekking wordt in beginsel pas van kracht één jaar na de formele kennisgeving aan de Verenigde Naties. Hongarije, dat eerder eveneens had aangekondigd zich terug te trekken, is hierop teruggekomen en heeft zijn kennisgeving ingetrokken. Het land blijft daardoor aangesloten bij het Statuut van Rome.

Rechtersverkiezingen
Om de drie jaar vervangt de ASP een derde van de achttien rechters van het Strafhof, door zes nieuwe rechters te kiezen voor een niet-verlengbare termijn van negen jaar. Voor een goede balans tussen rechters uit verschillende regio’s en met verschillende professionele achtergronden geldt een aantal verplichte criteria die betrekking hebben op gender, geografische herkomst en juridische expertise.[9] Nederland hecht grote waarde aan het aanstellen van de sterkst mogelijke

[7] Zie: Commission Notice to EU operators - Finance - European Commission.
[8] Kamerstuk 28 498, nr. 62.
[9] Lijst A: gebleken bekwaamheid in het straf(proces)recht en relevante ervaring in strafzaken.
Lijst B: gebleken bekwaamheid in het internationaal recht en een ruime professionele ervaring op juridisch gebied.

rechters op basis van hun inhoudelijke kwaliteiten. Nederland heeft zijn stempositie mede bepaald op basis van het rapport van het door de verdragspartijen ingestelde *Advisory Committee on nominations of judges of the International Criminal Court*, een intern comité van het Hof dat (sollicitatie)gesprekken heeft gevoerd met alle kandidaten en op basis van gesprekken met verschillende kandidaten. Relevant voor het proces zijn verder nog de *due diligence* onderzoeken naar de kandidaten en de rondetafelgesprekken die door Verdragspartijen met de kandidaten worden gevoerd. De stemmingen zelf zijn geheim.

Lopende onderzoeken en strafzaken
Bij het Parket van de Aanklager lopen op dit moment actieve onderzoeken naar dertien situaties: Afghanistan, Bangladesh/Myanmar, Burundi, Darfoer (Soedan), Democratische Republiek Congo, Filipijnen, Ivoorkust, Libië, Litouwen/Belarus, Mali, de Palestijnse Gebieden, Oekraïne en Venezuela.

Bevelen en veroordelingen door het Hof
In december 2025 is de oud-commandant van de Janjaweed-milities veroordeeld tot 20 jaar celstraf nadat hij in oktober 2025 in eerste aanleg was veroordeeld voor het plegen van oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de menselijkheid in Darfoer in de periode 2003-2004. In april jl. kwam het Hof met een bevel tot herstelbetalingen in de zaak tegen een verdachte in het onderzoek naar de situatie in Mali die in 2024 was veroordeeld voor misdrijven tegen de menselijkheid en oorlogsmisdrijven. In september dit jaar is een verdachte uit de Centraal-Afrikaanse Republiek in eerste aanleg veroordeeld voor het plegen van misdrijven tegen de menselijkheid in de periode tussen april en augustus 2013. Deze zaken kunnen in 2027 leiden tot beroepsprocedures en/of procedures inzake herstelbetalingen.

Tenlasteleggingen
In april van dit jaar heeft de *Pre-Trial Chamber* de tenlastelegging tegen de Filipijnse oud-president Duterte bevestigd. Het proces tegen Duterte zal op 30 november 2026 van start gaan. In juli jl. is ook de tenlastelegging tegen een verdachte in het onderzoek naar de situatie in Libië bevestigd door de Pre-Trial Chamber. Het proces tegen hem zal op 4 mei 2027 van start gaan. Tevens heeft in juli van dit jaar het Parket van de Aanklager de tenlastelegging tegen een verdachte in het onderzoek naar de situatie in Darfoer ingetrokken, waarna het proces tegen hem is beëindigd.

Begroting
Tijdens de ASP dient de begroting van het Hof voor 2027 te worden goedgekeurd. Het Strafhof heeft daartoe een verhoging van 1% voorgesteld. De experts van het door de verdragspartijen ingestelde *Committee on Budget and Finance* (CBF) hebben daarentegen een verhoging van 0,6% aanbevolen. In absolute cijfers gaat het bij deze aanbeveling om een verhoging van EUR 1,26 miljoen (van EUR 196,9 miljoen naar EUR 198,1 miljoen). Het kabinet vindt het belangrijk dat het Strafhof over voldoende financiële middelen beschikt om uitvoering te geven aan zijn onafhankelijke mandaat en zet zich daarom actief in voor de toekenning van de begroting die door het CBF is aanbevolen.

Het CBF heeft verder aanbevolen om het Hof wederom te machtigen om gebruik te maken van het *Contingency Fund* voor het opvangen van de financiële impact

van de sancties, alsmede voor het behouden van de maximale waarde van dit fonds van EUR 10 miljoen. Daarnaast heeft het CBF aanbevolen om het *Working Capital Fund*, bedoelt om de liquiditeit in extreme omstandigheden te waarborgen, te verhogen van 1/12e naar 1/10e van het goedgekeurde budget van het voorgaande jaar. Het kabinet zet zich actief in voor het steunen van deze aanbevelingen van het CBF. Daarnaast blijft het aanpakken van de problematiek van de achterstallige contributies voor Nederland een prioriteit.

Resoluties
Tijdens de ASP zullen meerdere resoluties worden aangenomen, waaronder de jaarlijkse resoluties over respectievelijk de begroting, de samenwerking van de verdragspartijen met het ISH en de zogenaamde 'omnibusresolutie', een verzamelresolutie waarin de belangrijkste ontwikkelingen, de rapportages van de verschillende werkgroepen en diverse inhoudelijke onderwerpen worden behandeld.

Het systeem van de rechtsbijstand voor verdachten en slachtoffers (*legal aid*) blijft voor Nederland een belangrijk thema, mede omdat er door andere verdragspartijen al jaren bij Nederland wordt aangedrongen op het toekennen van inkomstenbelastingvrijstelling voor raadslieden en personen die de raadslieden ondersteunen. Gedurende het afgelopen jaar heeft er een discussie plaats gevonden over een mogelijk amendement van de *Agreement on the Privileges and Immunities of the ICC* ('APIC') om een juridische basis voor deze belastingvrijstelling te creëren. Hierbij heeft Nederland duidelijk gemaakt niet in te kunnen stemmen met een dergelijk amendement. Tijdens de ASP zal worden besloten of de discussie volgend jaar zal worden voortgezet met een focus op oplossingen, anders dan een amendement van de APIC.

Side events
In samenwerking met een aantal andere staten zal Nederland in ieder geval twee side events organiseren over respectievelijk de bevordering van de universaliteit van het Statuut van Rome en het Verdrag van Ljubljana-Den Haag inzake internationale samenwerking bij de opsporing en vervolging van internationale misdrijven). Daarnaast kijkt Nederland welwillend naar het co-sponsoren van een aantal door het maatschappelijk middenveld georganiseerde side events. Nederland zal, naast de al lopende contacten met gesanctioneerden, de ASP ook aangrijpen om in gesprek te blijven met organisaties en personen die, ook buiten Nederland, geraakt zijn door de sancties om zo doorlopend aandacht te blijven besteden aan de impact van sancties op deze organisaties.

De minister van Buitenlandse Zaken,

T.B.W. Berendsen

De minister van Justitie en Veiligheid,

D.M. van Weel